

Головко Р.Г.

здобувач вищої освіти ступеня магістр ННІ
№3 НАВС

науковий керівник: **Федоровська Н.В.**

ст. науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем забезпечення публічної безпеки і
порядку ННІ № 3 НАВС

**СТАМБУЛЬСЬКА КОНВЕНЦІЯ
«ПРО ЗАПОБІГАННЯ ТА БОРТЬБУ З НАСИЛЬСТВОМ ЩОДО
ЖІНОК ТА ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ»
ТА ВАЖЛИВІСТЬ ЇЇ РАТИФІКАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Проблеми домашнього насильства проти жінок та дітей залишаються поза увагою українських медіа. Воєнний конфлікт на Сході України, калейдоскоп зміни політичної еліти та отримання чергових траншів від міжнародних фінансових організацій – такі теми у фокусі уваги журналістів на сьогодні. Тому пересічні громадяни та громадянки знають небагато про масштаби та випадки домашнього насильства в Україні.

За даними Міністерства соціальної політики України у 2015 році в Україні понад 116 тисяч громадян звернулися до органів державної влади щодо насилля. Минулорічна ситуація не надто відрізняється. У 2016 році по всій території України зафіксовано близько 103 тисячі випадків насилля в сім'ї. Жертвами здебільшого виступають жінки. Але статистика все ж не показує реальну картину насилля в сім'ї. Врешті, переважна більшість жертв домашнього насильства обирає мовчання. Жінки звертаються до правоохоронних органів тоді, коли чаша їх терпіння вже переповнена, або ж якщо вони усвідомлюють потенційну загрозу своєму життю. Стамбульська Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу є дійсно революційним документом міжнародного права. Конвенція пропонує комплексний підхід протидії домашньому та гендерно обумовленому насиллю. А відповідальними за її реалізацію визначаються не лише державні органи, а також громадянське суспільство, недержавні установи та медіа.

Взагалі, Стамбульська конвенція це – міжнародний документ, який ратифікували вже 16 країн-членів Ради Європи. Україна брала участь у створенні Конвенції і підписала її ще 2011 року. Насильство над жінками у документі розуміється як порушення прав людини і форма дискримінації. Основними цілями Конвенції є: захист, попередження, переслідування і викорінення будь-яких форм

насильства над жінками – фізичного, сексуального, психологічного або економічного і також домашнього насильства.

Для фіксування випадків насильства створюється спеціальний координаційний орган, який проводитиме постійні моніторинги. Фінансуватиме та допомагатиме забезпеченням працівників для здійснення комплексної політики як Україна, так і сторони-підписанти.

Документ, крім того, передбачає сприяння викоріненню всіх форм дискримінації щодо жінок та заохочування справжньої рівності між жінками і чоловіками, в тому числі шляхом розширення можливостей жінок. І що не менш важливо – розробку комплексної політики та заходів для захисту прав і надання допомоги потерпілим, для чого зобов'язує державу прийняти всі необхідні законодавчі заходи.

Конвенція також передбачає компенсацію морального та фізичного збитку і значну увагу приділяє питанню захисту дітей-свідків та дітей-жертв насильства.

Ратифікація конвенції зобов'язує державу вжити низку заходів для запобігання і викорінення домашнього насильства. Держава повинна створити незалежний орган, який вироблятиме цілісну скоординовану політику протидії домашньому насильству; розробити форми співпраці з жіночими громадськими організаціями; збирати та аналізувати статистичні дані.

Закон України «Про попередження насильства в сім'ї» [1] передбачає створення кризових і медико-реабілітаційних центрів для постраждалих органами місцевих влад, як і проведення низки інших заходів протидії насильству. Попри це, на жаль, більшість положень так і залишаються лише прописаними на папері.

За даними Міністерства соціальної політики наразі розроблено законопроект «Про запобігання та протидію домашнього насильства» [2]. Законопроект є достатньо амбіційним. Він передбачає заснування спеціалізованих закладів допомоги жертвам домашнього насильства, створення та функціонування цілодобових безоплатних «гарячих ліній» для надання кваліфікованої та конфіденційної консультації постраждалим, проведення досліджень причин та наслідків домашнього насильства, запуску інформаційно-просвітницької кампанії для запобігання насильницької поведінки у сім'ях. Існує також і Проект Закону України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульської конвенції)» [3].

На нашу думку, попередження домашнього насильства повинно стати одним з пріоритетів як влади, так і активної громадськості.

Слід розуміти, що попри те, що подолання наслідків війни на Сході України є одним з головних питань для уряду, конфлікт безпосередньо торкається жінок і дітей, що є не менш важливим для нинішнього суспільства.

З метою удосконалення кримінального та кримінально процесуального законодавства України для боротьби з насильством стосовно жінок та домашнім насильством законодавці прийняли в першому читанні законопроект «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кримінального процесуального кодексу України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами» [4].

Відповідно до нього, відповідальність несуть кривдники, навіть ті, які перебувають у близьких стосунках з жертвою (наприклад, хлопець або громадянський чоловік). Передбачено покарання у вигляді громадських робіт від 150 до 240 годин, арештом до шести місяців, обмеженням або позбавленням волі до п'яти років. Також, законопроектом передбачено, що суд може заборонити кривдникові перебувати в місці спільного проживання з постраждалою, наближатися на визначену відстань до місця, де вона мешкає, працює, навчається, контактувати з нею через інші засоби зв'язку як особисто, так і через третіх осіб, а також обмежити спілкування з дитиною у разі, коли домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності. Але всі положення законопроекту знову відкладаються на невизначений термін.

Внесення запропонованих змін до законодавчих актів України дозволить запровадити додаткові заходи, спрямовані на створення запобіжних, захисних та каральних кримінально-правових механізмів боротьби з різними формами насильства стосовно жінок (зґвалтуванням та іншими актами сексуального насильства, примусовим шлюбом, примусовим абортom чи стерилізацією та ін.), а також з домашнім насильством, чим буде забезпечено відповідність законодавства України сучасним європейським стандартам у цій сфері та нагальним потребам українського суспільства.

Значну частину відносин із попередження насильства у сім'ї регулюють й інших законів України, норми яких повинні бути узгоджені положення запропонованого проекту Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Маються на увазі, крім чинного Закону України «Про попередження насильства в сім'ї», закони України «Про Національну поліцію», «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», «Про соціальні послуги», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про протидію торгівлі людьми» тощо.

На нашу думку, ратифікація Стамбульської конвенції істотно наблизить Україну до європейських стандартів запобігання домашнього насильства, а також стане запорукою державного захисту постраждалих.

Список використаних джерел:

1. Про попередження насильства в сім'ї: Закон України від 15.11.2001 року № 2789-III [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>

2. Проект Закону про запобігання та протидію домашньому насильству реєстр. № 5294 від 20.10.2016 року [Електронний ресурс]. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60306

3. Проект Закону про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) реєстр. № 0119 від 14.11.2016 року [Електронний ресурс]. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60492

4. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами реєстр. № 4952 від 12.07.2016 року [Електронний ресурс]. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59648